גיליון שבועי

גיליון ט' ~ שנה א'

הכמוני

פרשת צו –שבת הגדול –
תשס"ט לפ"ק
שקיעת ירח: 3:49 ש"ק בבקר
זריחת נוגה ומאדים: 5:34 בבקר
יציאת כל כוכבים: 8:54

ישמע חכם

● ע"י דוד לעוו

~ סדר הסיבה כיצד ~

תנן, ואפילו עני בישראל לא יאכל עד שיסב. גם, 'הלילה הזה כולנו מסובין', ננסה להבין מה-זו הסיבה, ומה היא מסמלת (symbolizes), אשר כוונו חכמי-המשנה לחייב אותנו לסמל בלילה הזה?

תחילה עלינו להבין כי היה בזמן המשנה כמה וכמה 'הלכות סעודה', כלומר 'דרך ארץ', איך לאכול, מי אוכל בראש, במה אוכלין, כמה משיירים, ואף מתי אוכלים או איזה מאכלים 'ראויים' לאכול (עיין ברכות פרק כיצד מברכין, קצת מזה) במצב פלוני ופלוני. איזה מאכלים האוכלן הוא 'שוטה' (נהמא בנהמא..) - בקיצור: יכולין לחבר 'שו"ע' מכל דברי ומנהגי אכילה הנזכרים בתלמוד (ע"ע נדרים תחילת פרק ששי-גמרא).

עוד הקדמה: כמה שונה חיי אדם כשיש 'עבדים' בעולם.... (אשר נאבד לנו כל מושג מזה). העבד הוא class שונה של בן-חורין. לא, ועוד הפעם, לא מדברים כמה עבודת-פרך או כמה מכות הוא מקבל, כל אדון בר-דעת ונורמלי יודע להיות "מענטש", ולא להתאכזר על עבדו חנם, הלא הוא רוצה שהעבד יהיה בריא בגוף ובשכל, ותהא לו נעימות-חיים, ורק רשע עריץ –מיעוטא דמיעוטא-אשר מענים עבדיהם ו'משפילים' אותם חנם.

היו פעמים אשר העבד נהיה כחלק מהמשפחה ממש, עד שהבנים קראו לו 'אבא' 'אמא', גם מצינו בטבי עבדו של ר"ג שידע הלכות, ור"ג התפאר בו מאד, והוצרכו הז"ל להזהיר שאסור לשחרר עבד (ה'עבד נעשה כ"כ "היימיש", עד שהאדון רצה ליתן לו 'קורת רוח' או 'הכרת הטוב' ולשחררו...)

אמרנו, עבד הוא 'קלאס' שונה. אפשר קצת להסבירו –בדרך משל הכי קרובה-ליחס האבות אל הילדים (חוששני, שרק מי שהוא כבן שלושים ומעלה, ואבותיו הם 'מדור-הקדום' יבין את זאת). כל ילד הבין (לדאבונינו בלשון עבר...) שאין לו 'זכות' לישב כשאין מקום פנוי לה'מבוגר', הבין שאין מגיע לו אותו מנה היפה שמגיע למבוגר, הוא אוכל מאכל הזול, ולאביו היקר, לא עלתה על-דעתו לערער ע"ז, (לא למד עדיין הלכות child-abuse...), אין זה מפני רוע-לב או 'גאות' של האב, רק היה פשוט לכולנו שיש 'סוג' של אבות ו'סוג' של בנים ושל 'עבדים' (ושל 'נשים'..... זה צריך אריכות גדולה ולהדפיסו במדינה אחרת...).

*

כשישבו לאכול –אשר אמרנו כי 'עסק האכילה' היה מלא מנהגים –אם תימצי לומר, 'סטיילס' – מיוחדים, נראתה מאד ההבדל בין העבד לבן-חורין. העבד טרח ויגע שעות להכין האוכל (לא היה כל מיני מאשינס לעזרו..) אך labor , היה זול מאד וזה תכלית כל העבד, מיד כשנכנס האדון לאכול, חלץ העבד מנעליו, רחץ את רגליו, 'הסב לו האדון על המטה' - עיין בציור –לא מצינו כלל ישיבה על chair בעת האכילה, בזמן המשנה. (יש 'כסא' שיושב עליו השולחני או 'כסא' של המלך או השופט). [אפשר ל'שבת' על מפץ או מחצלת שמונח על הקרקע –כך אוכלים הערביים עד היום הזה-ושולחן נמוך לתת עליו המאכלים (המשרה אשתו ע"י שליש נותן לה מיטה לישון, ומפץ או מחצלת לישב, כי אשה לאוו דרכא למיזגא, אך לעולם יש איזה 'הפסק' בינה לקרקע, חוץ מאבל שיושב על הקרקע ממש)] המטה, מסורגת בחבלים שתי וערב על 'ארוכות' המטה. שוב משימים עליו חבילי-קש ומנענעו אילך ואילך – עבודה לא-קלה, והאשה מחוייבת בזה (מצעת המטה), וכשמלאך –רע נכנס לביתו בשבת ורואה 'מטתו' - (שאוכל) מוצעת 'כהוגן', עונה אמן בע"כ. מצב הגוף בעת ההסיבה –ראשו מוגבה הרבה, ואינו שוכב ממש על המטה. יש כרים וגם מניח ידו השמאלית תחת ראשו, להגביה ראשו קצת. ועיקר גדול בהסיבה, שרגליו פשוטים ומונחים ע"ג המטה.

*

יש לצד המטה שלחן קטן (השווה: night table סמוך למטה) ועליו כל מיני מאכלים אשר הניח העבד עליו, ולוקח האדון מן השלחן פרוסה ועוד פרוסה ומטבילו או כורכו במה שירצה, וכך אוכל את סעודתו במתינות מרובה... אים יש עוד ב' אנשים, מטת הגדול באמצע, (ולצד שמאל 'שלחן הקטן'), ולימינו ולשמאלו עוד ב' אנשים, הגדול לימינו והקטן לשמאלו (רמב"ם פ"ז מברכות).

*

העבד אינו אוכל כלל עם הבני-חורין, ואינו מסב כלל, אין זה 'דרכו' (השווה: איש פשוט ילך עם "בעקישע זהוב", הלא לשחוק ייחשב...). קשה להבין איך אפשר לשתות בהסיבה? שמא 'התישבו' על המטה בעת השתייה או הסבו 'פרקדן' כעין שיושבין על

המשך בעל"ד

החכמוני

ישמע חכם

המשך מעל"ד

'ריקליינער', מי שיודע דבר מזה נא לשלוח, ואפרסמו בשמו, בזמננו, נשתכחה ההסיבה כ"כ עד שלכמה ראשונים אנו פטורין לגמרי, ומי שמסב קשה לו מאד האכילה..., ועכ"פ יש להסב בדרך הנכונה אפשר להשתמש בcouch או ב'מטה מקפלת' לצורך זה.

*

מהי הסמל בהסיבה? "כולנו בני-חורין"- אף העני שבישראל-כלומר לחוכא ואיטלולא ייחשב לו "להסב" (השווה: מישהוא גר בדירה סרוחה, גשמים יורדים, ומכניס לתוכה רהיטים יפים ונאים...) חייב להסב בלילה הזה. הוא חייב לשכנע את עצמו כי אין דבר כזה "עני-בישראל", כמו שהעיד רע"ק "כל ישראל ראויים לאותו איצטלא" (מי שחייב לחבירו הרבה מעות, ולבוש איצטלא של זהב, אין מפשיטין לו איצטלא היקרה להחליפו באיצטלא פשוטה), ומעשה ברבי יוחנן בן מתיה שאמר לבנו, צא ושכור לנו פועלים, ופסק עימהם מזונות. וכשבא אצל אביו, אמר לו, אפילו את עושה להם כסעודת שלמה בשעתה, לא יצאת ידי חובתך, שהם בני אברהם יצחק ויעקב; אלא עד שלא יתחילו במלאכה, צא ואמור להם, על מנת שאין לכם אלא פת וקטנית בלבד.

*

ברגע שיצאנו ממצרים, כולנו 'ממלכת כהנים' כי לי בני ישראל עבדים ולא עבדים לעבדים, כלומר אסור לישראל לחשוב אף רגע, שיש 2 classes יהודים, כעין שהיתה אצל ''כל'' אומות הקדמונים. מה שיש לנו כהנים או לווים או חכמי-הדור ("רבנים") הוא responsibility מיוחד ש"חייבים" הם להקהל, לא שיש להם איזה "כח מיוחד" יותר מכל ישראל.

*

כמובן, כדי שיורו לנו החוקים והמשפטים, ונשמע ונעשה, חייבים אנו לכבדם. מה נעמו דברי חז"ל "תשש כח משה כנקיבה, לא יפה שאתם תשמעו מפי הגבורה"... משה רבינו רצה דווקא שלא יהיה הוא "הרבי", כשאמר יהושע, אלדד ומידד מתנבאים במחנה, השיב "מי יתן ויהיה כל עם ד' נביאים". הוא לא היה מעוניין שיהיו בני-ישראל ignorant כדי שיוכל הוא להיות "הראביי" או "הרב המשיב בלעגי-שפה ובעלגי-לשון, להבטיח שאף אחד לא יוכל לקפח "פרנסתו", וכולם ישאו עיניהם לפסק המג'י היוצא מפיו, לא ולא, הוא אמר ונחנו מה לא עלינו תלונותיכם, כי על ד', מה אעשה שד' רצה דווקא להשימנו "עבד" לישראל, ''ומחייב'' אותי ללמד תורה לישראל! כל אחד ואחד מישראל אפילו ממזר יכול וחייב ללמוד תורה, ואם רואה- לפי שכלו -ברב שטועה, (סימן מובהק: אתה מנסה to challenge him, ונתמלא כולו חמה...) "אין חכמה ואין עצה ואין תבונה נגד ה'" ואסור לשמוע וחייב חטאת כששמע... ה"רב" האמיתי בישראל, הוא הראשון שמוכן לומר טעיתי, הוא מוכן לתת דין וחשבון לכל "יהודי פשוט" "בלשון פשוט" על כל ''פסקיו'' ומעשיו.

*

לסיום: הלילה הזה כולנו מסובין, הקב''ה הוציאנו ממצרים למען נשמע לו לבדו, אני ה', הוא שמי; וכבודי לאחר לא-אתן, ותהלתי לפסילים. !!

מי ישקני מים מבור בית לחם?

שאלות מצויות בכעניני חוים ודיני מזונות

שאלה: ההולך ל"מקווה" בשבת, האם הוא חייב לשלם?

תשובה: פטור מלשלם, דהוי שכר שבת.

שאלה: ההולך בע"ש ולא בשבת, כמה משלם?

תשובה: אינו נותן רק שכר הרגיל לכל יום.

מקורות: ב"מ נח, חו"מ רס"ד ז'

נא ונא לשלוח כל הערותיכם החשובות, ובמיוחד, לשאוב מים מבור בית לחם להשקותינו.

יוסף לקח

החידה חדתי, ואותך לא הגדתי:

היכן מצינו, אוכל כזית חֵלֶב, ומקיים מ"ע מה"ת?

תשובה על שבוע שעברה:

א. למ"ד שקורין רק פרשת החדש, ויש בו 20 פסוקים, ולכל הדיעות אמרינן בכה"ג פוסק או דולג ויש 7 קרואים (עיין כל זה במסכת מגילה).

ב. ביום ג' (תו' ב"ק פב) א"ן 120 יום אחר מ"ת שהיה בשבת (לפי"ז ביום א', וא"ש ששת ימים ייעשה מלאכה...).

(לכל תשובה שיהיה, כתוב מקור מש"ס וכו').

מי שיפתור החידות במשך חמש שבועות, יזכה לפרס!

*

נא לשלוח הפתרון לכתובת, או לE-Mail הנזכר למטה

מוכנים אנחנו להפיץ גליונות או מודעות לבתי מדרשים ברחבי ניו יארק, במחיר מוזל. לפרטים נא להתקשר 646-546-9748

שע"י כולל בית תלמוד לרבנים
בית דין צדק גבעת המורה
מומחים לעניני ממונות ואישות
~ ישיבות בי"ד נקבעים לאלתר ~
~ פס"ד ללא התמהמהות מיותרת ~
~ תשלומין בלתי תלויה באורך הזמן וישיבות בי"ד ~
718-930-4923

גליון בשבת תחכמוני
1973-60th st. #123
Brooklyn, N.Y. 11204

אפשר להשיג הגליון ע"י
weeklygilyon@gmail.com
להערות או לשאלות על הגליונות הבאות בשבוע
נשך נא להתקשר:
646-546-9748